

עד שיתרפאו הצדדים

הם נכנסים לשוק השידוכים עם סוד רפואי, ואז מגלים הררים של סטיגמות וגישה שחוששת מבלי לדעת ממה | מה עושים בחורים ובנות שמתמודדים עם בעיה רפואית, מסוכרת ועד טרשת ואפילו מחלה ממארת שחלפה מבלי להותיר רושם? | בפרק השלישי על מצוקת השידוכים למבוגרים - יצאנו לפגוש את השדכנים והשדכניות שמתמודדים עם הנושא המורכב, להכיר מאגרי שמות מיוחדים ולשמוע שגם מבחינה סטטיסטית - **דווקא השידוכים המתגרים מתבררים כמוצלחים ושורדים לאורך שנים** | הנני רופא לך

שרה פרדס

ה מחשבה הראשונה שעלתה במוחו של אבריימי, הייתה של הבנה. לראשונה בחייו הוא מבין את הביטוי 'השמים נפלו עלי'. אם נרצה לדייק, לא רק השמים, כל הסלעים שבעולם התנפצו על ליבו באותה שעה קשה.

אין לו מושג איך הוא עשה את דרכו מחוץ למרכז הרפואי. גשם זלעפות שטף את העולם, הרטיב את משקפיו. הוא חש כמו עיור שמגשש באפלה. הרגיש שגם המלאכים בשמים משתתפים בצערו.

הפגישה עם הפרופסור הייתה ארוכה למדי. לא את כל המילים והמונחים הוא הצליח לקלוט, אבל הוא הבין שהחשש התאמת. הגידול ממאיר, והוא יאלץ לעבור טיפולים לא פשוטים. בסיומה של תקופה שתימשך כשנה, הוא יראה בעזרת השם שוב את האור בקצה המנהרה.

אבל עכשיו היה החושך סמיך כל כך, ואבריימי לא מצא את הכוח להיות אופטימי. הוא חזר לחדרו בישיבה, מבולבל ובעיקר חרד. לפחות לחבריו הקרובים הוא יאלץ לספר על התוכנית שהכינו עבורו בשמים לתקופה הקרובה. זה יהיה רק עניין של זמן, עד שכל הישיבה תדע. אבל מה אפשר לעשות? ואז עלתה מחשבה לא פחות מחרידה. 'אם אכן ישרוד וינצח - מה יהיה עם השידוכים?'

הוא כבר בן 21. הוריו קיבלו עבורו הצעות מעולות. אבל עכשיו צריך לעצור את הכל. מה אומרים לאנשים? איך דוחים שוב ושוב את השדכנים בלי לפלוט שום מילה שתשרוף אותו לנצח בשוק העדין והמורכב, שבו גם שמועות יכולות להרוג.

מוחו הקודח של אבריימי לא מצא מענה. בכל מקרה לא היו לו הפנאי והפניות לעסוק בזוטות, כשהקרב על חייו התחיל במלוא הקצב.

חצי שנה חלפה. החורף פינה את מקומו לאביב. קרני שמש מפזזות חדרו לחדרו של מנהל המחלקה האונקולוגית בהדסה, שהזמין את אבריימי והוריו לפגישה מיוחדת.

"היום אני איש בשורה", פתח הרופא בחיוך רחב. "הבדיקות האחרונות שערכנו מוכיחות שהמחלה נעלמה כליל. שלחנו את

שאצלו הכל ילך כשורה". כדי להסביר את המשפט האחרון, יש לשדכנית סיפור יוצא דופן. הוא התחיל לפני שנים רבות, כאשר שדכן מפורסם שאל אותה האם היא מכירה בת צעירה, פחות מגיל 25, שתסכים להינשא לרווק מבוגר בן חמישים. הוא הגיע ממשפחה עשירה מאוד והיה מוכן לשלם סכום עתק של 400,000 דולרים כדמי שדכנות, אם תמצא הבת שתיאות להינשא לו, למרות שגילו יהיה כפול ויותר משלה. "היה לי ברור שמדובר בפרויקט לא הגיוני", מספרת אקרמן, "לכן הודעתי לשדכן שאין לי בת כזו. אבל הוא לא התניא עד שמצא. הייתה זו בת צעירה, ללא כל בעיה, שהסכימה להינשא לאותו אדם מבוגר. במבט ראשון היה נראה לי שהיא התפשרה, אבל החיים לא מפסיקים להפתיע. אחרי שנולדו להם שמונה ילדים היא חלתה ונפטרה, כשבעלה הקשיש נאלץ לסעוד אותה בחוליה ולהישאר לטפל ביתומים הקטנים. המסקנה: אי אפשר לדעת אף פעם מי התפשר. "במקרה אחר, חיפשתי שידוך לבן של חברה טובה שלי, אלמנה צעירה, שלקה בדלקת קרום המוח ולקה בשיתוק. הצעתי לו בת שנולדה עם שיתוק מוחי, שהתאימו מאוד מכל הבחינות והשידוך יצא לפועל. מכיוון ששניהם נכים, הם העסיקו עובדים זרים שטיפלו בהם ובהמשך בילדים שנולדו להם. לדעתי, השידוך הזה התחיל בנס, והוא ממשיך בצורה ניסית. כמו בעצם כל שידוך, רגיל ושאינו רגיל".

דבר בריא ומתקבל

וכעת למסקנות מעשיות. ההתמודדות של הבחורים והבנות בעלי הרקע הרפואי שתוארה בכתבה הזו, היא טיפה מים הסבל שעובר על אלפי משפחות בציבור החרדי, שאין להן הצעות מתאימות. הבעיה נובעת מהיעדר כתובת ברורה לשידוכים מתאימים וממחסור אמיתי של שדכנים שמוכנים להרים את הכפפה, שנדרשים גם לידע מקצועי, שבדרך כלל אין ברשותם. וכמו במקרים רבים, הבשורה הגיעה דווקא מהמתמודדים. לפני שבועות ספורים, אחרי חנוכה, ליתר דיוק, הוקם מאגר שידוכים מיוחד לבעלי נכויות ובעיות רפואיות – הנושא את השם 'בנין שלם'.

"אני מכיר את הנושא הזה מניסיון החיים שלי עצמי", מתאר מייסד הארגון, ר' משה מייזליש. "לפני כעשר שנים חליתי במחלה מסוימת. לאחר שהחלמתי יצאתי לשוק

בציבור החרדי אין מידע בנושא, ומטבע הדברים יש כר נרחב לסטיגמות ולדעות קדומות. אנשים מעלים בדמיונם את

השידוכים וחוויתי את הדחיות החוזרות ונשנות, את ההצעות המורכבות, ובעיקר את היעדר הכתובת לשידוכים מתאימים. גם כשקיבלתי הצעה, לא הייתה לי כתובת דרכה ניתן לברר מה אומרת הבעיה הרפואית ומה משמעות הדו"ח שקיבלתי לידי.

"בסייעתא דשמיא, זכיתי להינשא לבת ללא כל בעיה בריאותית, אבל הניסיון שלי הוביל אותי לחשוב על מיזם בתחום. את הדחיפה המשמעותית קיבלתי מבחור שלומד בישיבה מצוינת שעבר התמודדות רפואית וכעת נתקל בקושי למצוא שידוך הולם. ביחד בנינו את הסטארט-אפ החרדי המקצועי והראשון בתחום, בברכתם של גדולי ישראל".

איך עובדת המערכת הזו, של שידוכים בצל מחלה?

"חלק גדול מהשדכנים דורשים לתת את כל הפרטים לפני שמתחילים להציע. אבל לדעתי, מלבד הפגיעה בפרטיות, אני חושב שיש בכך כישלון ידוע מראש. בלי להכיר את האדם, המחלה עצמה לא גורמת לאף מועמד/ת לרצות את מי שנושא אותה, למרות שהם יכולים להיות בחור או בת כלילי המעלות. אין הזדמנות להראות את האישיות, את המידות הטובות, את חכמת החיים וכל היתר". בעיה נוספת נעוצה לדבריו בהתאמת השידוך. כל אחד שסובל מהתמודדות כזו חולם על שידוך רגיל. המקסימום שהוא רוצה להתפשר, זה על כסף. אבל המציאות טופחת על הפנים. גם אלו שמוכנים להתפשר, ייפגעו כאשר יציעו להם שידוך שלדעתם, ורק לדעתם, הוא 'פחות' מהבעיה שהם סובלים ממנה. מה גם, שלהתאים בעיה לבעיה דורש ידע מקצועי. לפעמים דווקא בעיה דומה מהווה סיכון לבעיה גנטית אצל הצאצאים שיגיעו בעזרת השם. לפעמים אותה בעיה, כמו מחלה ממאירה למשל, נמצאת בדרגת חומרה קלה מאוד אצל אחד, וחמורה יותר אצל אחר.

"אחרי שהגעתי למסקנה שחייבים ליצור משרד שדכנות מקצועי שיטפל בנושא, שיהווה ישות בפני עצמה ולא מחלקה בארגון וולונטרי כזה או אחר – הגעתי עם הרעיון לעסקן הרפואי הנודע הרב שמעון רגובי, יו"ר ארגון 'מזור'. הוא סייע לי אישית כשהייתי בשידוכים, נפגש עם הוריה של רעייתי והסביר להם על המשמעות של המחלה שעברתי. ביקשתי לצרף אותו לרעיון, והוא נענה בשמחה. "הרב רגובי אמר לי שהתפרצתי לדרך פתוחה, והוא רואה עד כמה מיזם כזה יכול להוות הצלה

להרבה מאוד משפחות. במקביל, קיבלנו את ברכתם של הגאון רבי משה הלל הירש – ראש ישיבת סלבודקה, הגאון רבי דוד כהן – ראש ישיבת חברון, והגאון רבי ברוך וייסבקר – ראש ישיבת 'בית מתתיהו'. שלושתם בירכו על הרעיון ואף התבטאו שייתכן והסבל שעברתי נועד כדי שאוכל לסייע לרבים המתמודדים עם בעיות דומות".

הפתרון: מאגר ממוחשב

"בשלב הבא", מספר מייזליש, "פיתחנו מאגר ממוחשב שקולט את הפרטים ויודע לבצע התאמות במערכת של בינה מלאכותית. השגנו שדכנית היא עובדת סוציאלית במקצועה שתעבוד מול הפונים, וכך יצאנו לדרך. לפני הכל השגנו תרומות ועוד לפני שהתחלנו בכלל לפרסם הגענו לעשרות פניות במשך שבוע!"

כך עובד התהליך: כל פונה שמתקשר לטלפון 073-3744695 מונחה להשאיר את פרטיו או להגיע למזכירה. הפונים נדרשים למלא שאלון ולשלוח אותו למשרדי הארגון, ובמקביל להציג את התיק הרפואי המלא שלהם. שדכנית בעלת רקע מקצועי עוברת על כל הפרטים ומציעה את המועמד/ת למי שהיא חושבת שהבעיה והרקע יכולים להתאים, כשהיא מתייעצת קודם לכן עם הרב רגובי, בלי לספר למועמדים מאומה בשלב הזה על הרקע הרפואי של הצד השני.

"שני הצדדים מבררים, וכאשר הם מתרצים לשידוך הם מוזמנים לפגישה עם הרב רגובי. הוא מסביר להם על הבעיה של השידוך המוצע להם, והם יכולים לשאול כל שאלה שעולה בדעתם. כששני הצדדים מסכימים, התהליך עובר מכאן ואילך כמו כל שידוך אחר. אם השידוך נסגר – השדכנית מקבלת את דמי השדכנות.

"לדעתי, הבוררה הגדולה של המיזם הזה נעוצה בצורת העבודה", מטעים מייזליש. "בדרך כלל, אנשים רוצים לבדוק קודם כל מה התיק הרפואי לפני ששומעים את הפרטים האחרים, בעוד את הבעיה שלהם הם לא תמיד מוכנים לחשוף. גם אם זה נעשה, אין לאנשים את הכלים המקצועיים לבדוק האם מחלה כזו או אחרת יכולה להתאים לרקע הרפואי שלהם. אם מציגים לשדכנית מסמך מרופא משפחה שמצהיר שהאדם בריא ומנהל אורח חיים רגיל, אין לו שום ערך. "לעומת זאת, במיזם שלנו היועץ הרפואי בודק את ההתאמה הרפואית, ואם יש צורך הוא מתייעץ גם עם גנטיקאי ועם

הרופאים. הוא מבקש את המסמכים הרלוונטיים ובשל הניסיון העשיר שלו בתחום הוא יודע על מה לשים דגש. כאשר המועמדים שומעים שהיועץ הרפואי – שהוא אובייקטיבי לחלוטין ולא עובד מצידו של אף מועמד – מאשר את השידוך, הם ניגשים לבדוק את הפרטים בצורה רגועה יותר. רק כאשר השידוך נראה מתאים, הם מקבלים את פרטי הבעיה, אבל זה כבר נשמע אחרת לחלוטין.

"יש בציבור החרדי, ורק בו בלבד, קונצנזוס שאומר: 'לא להיכנס למיטה חולה'. יש בכך אולי היגיון, אבל צריך לפתוח את הראש; למצבים אחרים, לעדות אחרות או לכל פשרה אחרת. כמות ההצעות והאיכות שלהן תעלה פלאים".

מייזליש מוסיף ומציין, כי מספר ארגונים שעוסקים בתחום הרפואי גנטי שמעו על המיזם, וביקשו לשתף פעולה. "פנו אלי גם ארגונים שעוסקים בסיוע לפרק ב', וגילו התעניינות. יש לנו שיתופי פעולה נפלאים, והציבור כולו רק ירוויח מכך".

מה השלב הבא?
"כרגע אנחנו עוסקים רק בבעלי רקע רפואי או נכויות. בשלב הבא נטפל גם בתחום הרחב של בעיות מנטליות כמו לקות למידה או אספרגר, ובעיות נפשיות".

הרב שמעון רגובי, יו"ר ארגון 'מזור', מציין כי הרעיון שבבסיס ארגון 'בניין שלם' הוא לבצע התאמה של בעיות רפואיות, אבל לקחת בחשבון שיש עוד אופציות. "יש מגוון עצום של רקעים רפואיים שאפשר להתאים ביניהם:

סוכרת, דלקות פרקים כרוניות, קרוהן, מושתלי כליות או מושתלי אברים אחרים. לאלו ניתן להוסיף בעיות אחרות, כמו לקות שמיעה או ראייה, ספינה ביפידה, סיפי מושתלי איברים, אנשים שעברו מחלות ממאירות ועוד.

"בדרך כלל מומלץ להתאים בעיה שונה. זה טוב יותר מבחינה גנטית. אם ניקח לדוגמה ילדים של אדם שחולה בסוכרת נעורים – יש להם סיכוי של 3% לסבול מהבעיה, בהשוואה לחצי אחוז ללא הממד התורשתי. אבל כשמדובר בשני בני זוג, מדובר כאן בהכפלה של הסיכון ויותר, וזה כבר משמעותי. אם סוכרתי ייקח חולת אפילפסיה או הפך, הסיכוי שלילדים תהיה אחת מהמחלות הללו הוא אפסי. גם שיתוק מוחי יכול להתאים עם סוכרת נעורים. כל הצירופים הללו הם בריאים והוגנים לשני הצדדים".

דבר בריא ומתקבל

הרב רגובי מציין, כי הסיכון שאדם שעבר מחלה ממאירה יחלה שוב, דומה במקרים רבים מבחינה סטטיסטית לאדם רגיל. "אנשים חוששים מכך מאוד, אבל זה מה שאומרת הרפואה".

מושתל כליה למשל – הוא אדם שחי ומתפקד באופן רגיל לחלוטין, ללא כל השפעה על התפקוד היומיומי שלו ובלי שום סיכון מיוחד לחייו.

"הרעיון שלנו", אומר הרב רגובי, "הוא לחבר מחלה ללקות או למחלה אחרת, וכך שני הצדדים יוכלו לגדל משפחה למופת".

ומי לוקח אחריות?
"אנחנו לוקחים אחריות מלאה על הייעוץ שאנחנו נותנים", הוא מבהיר. "אם אנשים לא רוצים לחשוף את הבעיה שלהם ולשלוח את כל המסמכים הדרושים – עם כל הכאב, לא נוכל לסייע להם. הם יכולים לבקש להתיעץ עם רופאים שהם סומכים עליהם, וזה בסדר גמור. אם אנשים לא רוצים לחשוף את כל המסמכים, זה נחשב הרבה פחות אמין, ואנשים מבינים שיש להם מה להסתיר. היסוד של הפעילות במיזם הזה הוא ישרות קיצונית, ללא שום הסתרות. כשהכל פתוח, אפשר להסביר לאנשים למה ההצעה שהציעו להם הגונה".

יש אנשים שנפגעים וכועסים?
"בוודאי. חז"ל אומרים 'אין אדם רואה נגעי עצמו'. אנשים חושבים שהבעיה שלהם היא כלום – קלי קלות ממש – אבל הבעיה שמציעים להם היא נוראה. אנחנו כמובן לא יכולים להכריח אף אחד להסכים להצעה, רק להסביר מדוע אנחנו חושבים שזה טוב והוגן".

יש אנשים שחולמים למרות הכל על שידוך רגיל?
"גם זה קיים. לפעמים הם מנסים, ואחרי שדוחים אותם שוב ושוב הם מבינים שהם צריכים להתפשר על משהו מתאים. במקרה הגרוע יותר, הם עוברים לשיטת ההסתרה וההכחשה. ראיתי את זה הרבה במחלות נפשיות. יש אנשים שבטוחים שכדורים פסיכיאטריים הם המלצה בלבד, ובמקרה הטוב מדובר בוויטמינים בלבד".

"היה לי ספור עצוב של זוג שנשוי תקופה קצרה, ואז התגלה שהאישה חולה במחלה בשם פיברומיאלגיה, המתבטאת בצורות שונות של כאבים. לפעמים המחלה חולפת מאליה, לעיתים היא מחמירה, אבל במקרה הזה ההסתרה הייתה קשה מנשוא עבור הצד השני. הוא לא היה מסוגל לשאת זאת, לא היה מסוגל למחול על ההסתרה, והדבר העיקר על חיי הזוג. אחד הרבנים הציע לבן הזוג הבריא לפרק את החבילה, בשל חוסר הישרות של הצד

השני. אני כמובן התקוממתי מול האמירה הזו, אבל הלקח ברור: לא מרוויחים מאומה מהסתרה.

"לעומת זאת, שמעתי על בת רגילה לחלוטין עם רקע משפחתי קשה שהוצע לה שידוך עם מתמודד נפש. בני המשפחה הלכו לשני פסיכיאטרים שחיוו את דעתם שהאיש מאוזן והשידוך קם ונהיה".

למגר את העדתיות

קרה שאנשים הולילו אותך שולל?

"היו ניסיונות כאלו, אבל אף אחד לא צלח. במהלך שלושים השנים בהן אני רואה מדי יום בין 100-50 מסמכים רפואיים, פיתחתי יכולות לזהות זיופים. אני יודע איך צריך להיראות מסמך רפואי אמין וקביל, לעומת מסמך מזויף, או כזה שהגיע מרופא משפחה שלא שווה הרבה.

"לעומת זאת, זכור לי מקרה בו ייעצתי לאחד הצדדים לרדת משידוך שהייתה בו בעיה גנטית משפחתית. מהצד השני כעסו מאוד, וטענו שהרופא שלהם הסביר שהבעיה לא תורשתית. הם 'הבטיחו' להרוס לי את החיים ואפילו איימו על חיי.

"אני חושב שהמיזם הזה יכול להיות ישועה גדולה לכל מי שמתמודד עם בעיה רפואית, נכות או מחלה", מסכם הרב רגובי. "הציבור יכול להרוויח הרבה יותר כאשר יהיו הצעות רבות יותר, ובעיקר פתיחות לשמוע על בעיות שונות, וגם על מגזרים שונים.

"לא רבים יודעים, אבל הקבוצה הגנטית הבעייתית ביותר – היא יהודים ממוצא אשכנזי. יש להם הכי הרבה מחלות גנטיות ולכן הערוב בין העדות הוא הדבר הטוב ביותר במקרה שיש גנטיקה בעייתית, אבל גם במקרים אחרים. "בשאלון של 'בניין שלם' אנחנו שואלים את המועמדים עד כמה הם מוכנים לשמוע שידוכים מעדה או השתייכות מגזרית שונה, ובהתאם לכך מציעים את השידוכים. אין ספק שככל שתהיה גמישות בעניין, האנשים הללו יקבלו שידוכים הרבה יותר טובים ומותאמים. לשמחתך, יש ניצנים טובים של נכונות להתפשר, וכולי תקווה שההבנה הזו, שהפכה מכבר לנורמה במגזר הדתי, אבל עדיין לא חלחלה למגזר החרדי, תיכנס גם לשידוכים הרגילים".